

از بنگاهداری تا سهامداری متعهدانه

مدیرعامل شستا معتقد است گذار از مدل سنتی به سهامداری مسئولانه، زمینه رشد بخش خصوصی واقعی و توسعه اقتصادی پایدار را فراهم می‌کند

▲ مصاحبه مطبوعاتی محمدرضا سعیدی در محل شستا

همزمان با آغاز به کار دولت چهاردهم و قرارگیری احمد میدری در رأس وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی طی یک سال گذشته، اصلاح نظام بنگاهداری صندوق‌های بازنشستگی و حرکت از «بنگاهداری» به سمت «سهامداری» در دستور کار این وزارتخانه قرار گرفت. این رویکرد پاسخی است به ضرورت بازنگری در ساختار اقتصادی صندوق‌ها و تلاش برای افزایش بهره‌وری، شفافیت و پایداری مالی در نظام رفاه کشور. در همین راستا، شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی با تصویب تشکیل «ستاد راهبری اصلاح نظام بنگاهداری صندوق‌های بازنشستگی»، گامی اساسی در جهت نوسازی و ساماندهی مدیریت شرکت‌های تابعه برداشت. این ستاد با ابلاغ وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و تأیید رئیس‌جمهوری رسمیت یافته و از جمله اهداف تشکیل آن، تسریع در اجرای واگذاری مدیریت به بخش خصوصی و خروج از بنگاهداری است.

در امتداد این سیاست‌ها، شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی (شستا) به‌عنوان بازوی سرمایه‌گذاری سازمان تأمین اجتماعی و یکی از بزرگ‌ترین نهادهای اقتصادی کشور نیز مسیر تحول خود را از بنگاهداری به سمت سهامداری متعهدانه آغاز کرده است.

شستا در مسیر گذار اقتصادی

محمدرضا سعیدی، مدیرعامل شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی، در گفتگو با آتی‌نو با اشاره به اینکه شستا در مسیر گذار از بنگاهداری به سمت سهامداری متعهدانه تا افق ۱۴۱۰ حرکت می‌کند، گفت: «مسیری راهبردی که هدف آن تمرکز بر پنج

صنعت کلیدی، افزایش بهره‌وری و تحقق پایداری مالی است. این تحول به‌صورت تدریجی و بر پایه برنامه‌ریزی دقیق دنبال می‌شود تا ضمن حفظ ارزش دارایی‌ها، زمینه رشد بخش خصوصی واقعی و ایجاد فضای رقابت سالم در اقتصاد کشور فراهم شود.» او افزود: «در چارچوب این رویکرد، فرایند واگذاری مالکیت و مدیریت شرکت‌ها با الگوی «واگذاری متعهدانه» انجام می‌گیرد تا زنجیره ارزش بنگاه‌ها حفظ شود و از گسست‌های مدیریتی یا تضعیف ساختارهای تولیدی جلوگیری شود.» سعیدی تصریح کرد: «ما باور داریم که واگذاری باید مسئولانه، حساب‌شده و با در نظر گرفتن منافع همه ذی‌نفعان صورت گیرد، نه شتاب‌زده و هیجانی، زیرا جذب و هضم مجموعه‌های بزرگ اقتصادی در بازار سرمایه نیازمند عمق، زمان و تدبیر است. همچنین حرکت از بنگاهداری به سهامداری متعهدانه فرایندی تدریجی و بر پایه شفافیت، پاسخ‌گویی و صیانت از حقوق بیمه‌شدگان سازمان تأمین اجتماعی طراحی شده است.»

گستره فعالیت‌های اقتصادی شستا

او با تأکید بر اینکه شستا امروز یکی از بزرگ‌ترین واژگزارترین نهادهای اقتصادی کشور به شمار می‌رود و نقشی کلیدی در توسعه صنعتی، اقتصادی و اجتماعی ایران ایفا می‌کند، اظهار داشت: «این مجموعه با برخورداری از ۱۰ هلدینگ تخصصی و ۱۷۶ شرکت تابعه فعال در ۲۱ صنعت کلیدی، بیش از ۷۵ هزار نیروی انسانی مستقیم و بیش از ۱۰۰ هزار شاغل غیرمستقیم را در سراسر کشور به

کار گرفته است.» مدیرعامل شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی با بیان اینکه در اقتصاد پدیده‌ای به نام «وابستگی به مسیر» وجود دارد، گفت: «وقتی طی چهار یا پنج دهه گذشته در مناطق مختلف سرمایه‌گذاری انجام شده و شرکت‌ها در آن مناطق ذی‌نفع پیدا کرده‌اند، غلبه بر این وابستگی کار ساده‌ای نیست. ما برای عبور از این وضعیت، به مجموعه‌ای از تدابیر و برنامه‌های دقیق نیاز داریم.» سعیدی ادامه داد: «در همین راستا، ما در شستا در حال اجرای برنامه‌ای تحت عنوان «قابلیت‌سازی» هستیم تا زمینه این تحول فراهم شود. طی کمتر از یک سال گذشته، بخش عمده‌ای از جلسات ما به بررسی نحوه طی این مسیر اختصاص داشته است. شرکت‌هایی که شناسایی شده‌اند باید تمام مراحل قانونی را طی کنند؛ از شناسایی در هلدینگ مربوطه، بررسی و تصویب در شستا، تا ارسال به سازمان تأمین اجتماعی و در نهایت دبیرخانه هیأت‌امنا. این روند پیچیده و زمان‌بر است، اما باید با شفافیت و انضباط طی شود.» او یادآور شد: «در کنار این مسائل، عمق بازار سرمایه نیز اهمیت فراوانی دارد. گاهی بخش خصوصی با نیت خیر وارد می‌شود، اما منابع مالی کافی ندارد. من نمی‌توانم دارایی مردم و حق الناس را بدون ارزیابی دقیق و صرفاً با نیت خوب واگذار کنم. هر واگذاری باید حساب‌شده، منطقی و با رعایت منافع عمومی باشد.»

حرکت در مسیر نوآوری

مدیرعامل شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی در ادامه با اشاره به اینکه در حوزه تحولات فناورانه، اگر

بخوایم شکاف تکنولوژی را کاهش دهیم، ناگزیر باید قابلیت‌های پویا و ظرفیت نوآوری را در شرکت‌ها تقویت کنیم، گفت: «پایداری و رشد شرکت‌های دارویی ما به داشتن پایپ‌لاین مستمر در توسعه محصولات جدید وابسته است. در مجموعه دارویی تأمین و تیپیکو، توسعه محصول جدید در رأس برنامه‌ها قرار دارد.»

سعیدی افزود: «استراتژی ما بر «ارتقا و پایداری‌سازی مزیت رقابتی» متمرکز است و این مزیت در صنعت دارویی از مسیر توسعه محصولات جدید حاصل می‌شود. بر همین اساس، ما در حال تقویت شرکت توفیق دارو و بخش‌های تحقیق و توسعه هستیم. در این زمینه، ان‌شاء‌الله با سه اقدام مشخص — تعیین جهت‌گیری، تخصیص منابع و ساماندهی ساختاری — این مسیر را ادامه خواهیم داد.»

او با اشاره به سفر اخیر رئیس‌جمهور به عمان و سخنرانی در نمایندگی اتاق بازرگانی، گفت: «موضوع «سرمایه‌گذاری متقابل» را مطرح کردم. شستا آمادگی دارد تا شرکت‌های فعال در حوزه خلیج فارس در مجموعه ما سرمایه‌گذاری کنند و در مقابل، ما نیز در آن کشورها سرمایه‌گذاری کنیم تا هر دو طرف در موقعیتی امن و متوازن قرار بگیریم. این مذاکرات در حال انجام است و توافق‌نامه‌ای نیز با سازمان جذب سرمایه‌گذاری خارجی امضا شده است.»

راهبرد سرمایه‌گذاری شستا

سعیدی تأکید کرد: «شستا بر اساس قانون تجارت فعالیت می‌کند. وقتی سرمایه‌گذاری انجام می‌شود، طبیعی است که انتظار بازدهی وجود داشته باشد. بخشی از این بازده باید صرف توسعه و پایداری شرکت شود. در استراتژی شستا، «ارتقا و پایداری‌سازی مزیت رقابتی» یک اصل بنیادین است. بنابراین، هر سرمایه‌گذاری باید با هدف تقویت مزیت رقابتی و افزایش پایداری شرکت انجام شود.» او افزود: «شستا مسئول انجام کارهای حاکمیتی نیست، بلکه یک شرکت سرمایه‌گذاری است که منابع خود را در حوزه‌های جذاب و سودآور به کار می‌گیرد. البته جذابیت فقط به معنای سود مالی نیست، حضور ما باید برای ذی‌نفعان نیز مفید باشد. مهم‌ترین ذی‌نفعان ما، مردم و جوامع محلی در مناطقی هستند که شستا در آن‌ها فعالیت دارد.»

مدیرعامل شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی گفت: «ما تاکنون دو همت در منطقه نفتان سرمایه‌گذاری کرده‌ایم و در سال آینده نیز دو همت دیگر به آن افزوده خواهد شد. بر اساس برنامه‌ریزی انجام‌شده، در پنج تا شش سال آینده، میزان سرمایه‌گذاری ما در این منطقه به حدود یک میلیارد دلار خواهد رسید. هدف از این اقدام، افزایش بازده دارایی‌ها، توسعه منطقه و در نهایت حمایت از اقتصاد ملی است.»

سعیدی خاطرنشان کرد: «شستا هم‌اکنون ۱۶۴۱ محصول تولید می‌کند و در بخش‌های مختلف زندگی مردم از تولید دارو برای نوزادان و داروهای ضد سرطان گرفته تا حمل‌ونقل، تولید سیمان، فلزات گرانبها و فعالیت در ۲۱ صنعت مختلف، حضور دارد.»

و پراکنده، امکان تمرکز بر شرکت‌های استراتژیک و فعالیت‌های سودآور را فراهم می‌کند و ساختار سازمانی را چابک می‌سازد. از سوی دیگر، تدوین راهبردهای جایگزین سرمایه‌گذاری، اطمینان می‌دهد که وجوه حاصل از واگذاری‌ها به حوزه‌هایی هدایت شود که امنیت سرمایه، سودآوری و پایداری درآمد‌ها را تضمین کنند. این بازاریابی مدیریتی، شفافیت و رقابت را افزایش می‌دهد و موجب می‌شود بخش خصوصی واقعی با انگیزه و کارآمدی بیشتر در بنگاه‌ها حضور یابد. نتیجه این فرایند، بازدهی پایدارتر، بهره‌وری بالاتر و مدیریت حرفه‌ای‌تر منابع خواهد بود؛ رویکردی که نه تنها شستا را به یک سرمایه‌گذاری هوشمند و هدفمند بدل می‌کند، بلکه می‌تواند الگویی برای دیگر مجموعه‌های بزرگ اقتصادی کشور باشد. با این تحول، شستا از بنگاهداری گسترده به سرمایه‌گذاری هوشمند می‌رسد؛ مسیری که امنیت دارایی‌های بیمه‌شدگان را تضمین می‌کند و همزمان زمینه رشد اقتصادی و توسعه بخش خصوصی واقعی را فراهم می‌آورد. این برنامه، ترکیبی از شفافیت، مدیریت هوشمند و نگاه بلندمدت به منافع بیمه‌شدگان است که آینده شستا و سرمایه‌های اجتماعی کشور را تضمین خواهد کرد.

سرمایه‌گذاری

اصول سرمایه‌گذاری صندوق‌های بازنشستگی

در پرتو تحولات شتابان اقتصاد جهانی، صندوق‌های بازنشستگی به تدریج از الگوهای سنتی سرمایه‌گذاری فاصله گرفته و به سمت ترکیب‌های هوشمندانه و متنوع حرکت کرده‌اند. داده‌های سال ۲۰۲۴ نشان می‌دهد در هفت کشور پیشرو جهان از نظر حجم دارایی‌های صندوق‌های بازنشستگی، نزدیک به ۴۵ درصد منابع در اوراق سهام، ۳۳ درصد در اوراق با درآمد ثابت و حدود ۲۰ درصد در دارایی‌های جایگزین سرمایه‌گذاری شده است. این تحول، بیش از هر چیز نمایانگر توجه جدی به مدیریت ریسک و ارتقای پایداری بازدهی است، در حالی که امکان دسترسی سریع به نقدینگی نیز حفظ شده است. اساس این رویکرد پیروری از اصول مدون و حرفه‌ای استوار است.

تدوین سند راهبردی سرمایه‌گذاری نخستین گام در این مسیر است؛ سندی که حدود دامن سرمایه‌گذاری در طبقات مختلف دارایی را مشخص می‌کند و چارچوبی برای تصمیم‌گیری‌های مالی بلندمدت فراهم می‌آورد. بر این اساس، دارایی‌ها در اوراق سهام، اوراق با درآمد ثابت، دارایی‌های جایگزین و وجه نقد توزیع می‌شوند، چنان‌که ضمن کاهش ریسک، انعطاف لازم برای مواجهه با نوسانات بازارهای داخلی و بین‌المللی نیز ایجاد شود. هم‌زمان، تنوع جغرافیایی و صنعتی از دیگر مؤلفه‌های کلیدی مدیریت حرفه‌ای صندوق‌هاست؛ سرمایه‌گذاری در کشورهای مختلف، توزیع میان صنایع گوناگون و استفاده از ارزهای متنوع، بازدهی پایدار و امنیت مالی بلندمدت را تضمین می‌کند. نمونه‌های برجسته این رویکرد در نروژ و ایالات متحده به وضوح مشاهده می‌شود؛ صندوق‌های بزرگ نروژی منابع خود را در بخش‌های مالی، فناوری، تولید صنعتی، نفت و گاز، بهداشت و درمان و مواد اولیه گسترده‌اند و صندوق‌های آمریکایی سهم قابل توجهی از دارایی‌ها را در سهام، اوراق با درآمد ثابت و املاک و مستغلات سرمایه‌گذاری کرده‌اند. بخش املاک و مستغلات، به‌ویژه در ترکیب دارایی‌های صندوق‌ها جایگاه ویژه‌ای دارد؛ نزدیک به ۵۶ تا ۵۷ درصد منابع در ساختمان‌های اداری و تجاری و حدود ۲۲ درصد در حوزه لجستیک متمرکز شده است و این شاخصی از اهمیت رویه رشد بخش لجستیک برای بازدهی بلندمدت صندوق‌هاست.

افزون بر این، سرمایه‌گذاری‌های زیرساختی در فرودگاه‌ها، بنادر و شبکه‌های حمل‌ونقل، و همچنین مشارکت در شرکت‌های خصوصی در حوزه‌های مراقبت‌های بهداشتی، فناوری اطلاعات، صنایع تولیدی و مواد ساختمانی، نشان از نگاه کلان و استراتژیک مدیران صندوق‌ها دارد. صندوق بازنشستگی ژاپن نمونه بارز این رویکرد است که نزدیک به ۳۶ درصد سرمایه‌گذاری‌های شرکت‌های خصوصی خود را در چین متمرکز کرده است. مصوبه اخیر هیأت‌وزیران بر اساس بند «پ» ماده ۲۸ قانون برنامه هفتم توسعه صندوق‌های بازنشستگی را موظف کرده ظرف یک سال بیانیه سرمایه‌گذاری خود را تدوین و تصویب کنند.

“

با تمرکز بر

۵ صنعت

کلیدی و اجرای

برنامه‌های

دقیق، شستا

با واگذاری

مسئولانه

شرکت‌ها،

ایجاد شفافیت

و تقویت

نوآوری،

مسیر گذار از

بنگاهداری

سنتی به

سهامداری

متعهدانه را

دنبال می‌کند

و سهم خود

را در توسعه

اقتصادی و

رشد بخش

خصوصی

واقعی افزایش

می‌دهد